Број 253. У Новом Саду, у петак 14 новембра 1908. Година XLIII

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а на стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налазе се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-тоже 12768.

Бугарски министар Малинов и Словенство.

— Од нашег нарочитог извештача. —

Цариград, 11. новембра.

Бугарски министар-председник Малинов држао је у собрању говор, којим је још једном доказана позната бугарска саможивост и себичност. Он је у своме говору не нагласио, већ јасно казао, да је Бугарска гледала своје интересе, не обзирући се на интересе Словенства. Излишно је и било да Малинов то нарочито наглашује, кад је свему Словенству добро познат овакав политички рад Бугара. И овом приликом Словенство, а у првом реду Српство, и сувише болно су осетили последице раде саможиве политике бугарске. Да су Бугари бар овога пута били мало мање саможивци, а да су мало више помишљали на Словенство од кога су се они у сваком згодном им тренутку умели користити и питање босанско-херцеговачко данас би друкчије стајало, а врло је могуће, да анексије не би ни било

Да су Бугари овога пута мало више помишљали на Словенство да су за доцнија времена оставили проглашење своје државе за краљевину, акт којим они стварно нису ништа добили, не би било ни Српство ни Словенство онако погођени у срце животних интереса, као што су овога пута.

Али на овакве бугарске работе сви Словени, а у првом реду Срби, на жалост већ давно су свикли. Од кад се зна за Бугаре од тада се зна и за њихов саможиви рад. За њих је Словенство постојало само онда, кад је то исто Словенство, против кога они стално раде требало да их спасава и да им се на муци нађе.

С тога ми не бисмо ни губили времена и места, да на оно што је свему свету већ давно познато, скрећемо нарочиту пажњу. Не, то никако Највише што бисмо учинили, обележили бисмо једном кратком белешком говор: Малинова, који у сваком погледу верно црта карактер Бугара. И то би било све.

Али у говору Малинова сем крајњег себичњаштва има и беспримерно много безобзирности. Толико безобзирности, да је и за Бугаре одвећ много.

Малинов има куражи да јавно, у собрању, каже: како се чуди што Србија ни једном пријатељском речју није поздравила проглас „Бугарске краљевине“! И то истовремено казује, кад објављује да је Бугаска искључиво гледала на своје интересе! Жали се Малинов „што једино Србија није честитала Бугарској краљевство!“

Расправљати о цигло овим речима Малинова, далеко би нас одвело. А *није нама ни згодно*, да потанко објашњавамо бугарским политичарима, што Срби нису с радошћу прихватили и поздравили вест о „бугарском царству.“

На то су Малинову већ одговорили српски, па и руски листови, који су оштро већ осудили несловенско држање Бугара у балканском питању.

Иначе је пак јасно да се нису обрадовали путу и начину, којим је и како је проглашена бугарска краљевина, да тај корак у овом времену једногласно осуђују, да га у оваквим приликама не сматрају корисним по Бугарску, а по све штетним по Словенство, и да на овакав рад Бугара гледају као на издајство словенске мисли, с којом бугарски политичари тако често и тако згодно парадирају и тргују.

Господин Малинов треба да зна, *да кад човек има у кући на истоку мртваца, њему није до честитања и радости што се у суседству свет весели А најмање онда, кад је то суседство својим радом унеколико помогло да мр вац буде у кући.*

Ето, зашто се српски народ не радује „бугарском царству“ Нису се Бугари обзирали на Словенство кад су припремали царство, па нека и не очекују од Словенства да се сад заједно с њима весели.

Да Малинов није Бугарин он би и сам ово разумео и не би се тако јавно у собрању исчуђавао. Али доследност мисли, племенитост душе и отменост обећања не могу купити ни појединци, као ни народи, па ма и припадали они словенској или којој другој грани. С тим се треба родити.

Срдан.

Нови Сад, 14. новембра.

Неизбор патрона новосадске гимназије.

На јучерашњој скупштини црквено школске општине новосадске, требао се бавити и избор једног патрона овдашње срп. гимназије. Општина није хтела бирати а учинила је то у нади, да ће врховни патрони знати поштовати и права све општине. Права та су законом зајемчена овој општини и општина се тог свог права никад не само није одрекла, него је против незаконитости најенергичније тражила, да се поштује закон т. ј. и права општине Та енергична одбрана права општине се нарочито водила од 1849. па до 1869 год - кад општина није хтела признати за патроне лица, која нису у патронат ушла поверењем општине. Напослетку је министар Етвеш 1869. г. у смислу основног писма од 1815 год. наредио, да општина има попунити и она места, која су незаконитим путем, именовањем, попуњена.

Тада је општина изнела патријарху десет лица за кандидацију световних патрона и два лица за кандидацију свештеничких патрона Од тих дванаест лица је патријарх направио пет кандидационих листа и тек онда је општина у црквено школском представништву своме изабрала патроне; бирала је том приликом и тако, који нису били у кандидацији, на пр. дра Светозара Милетића и Петра Чолића пароха туријског.

За сада само толико, да се види, да је јучерашњи поступак скупштине био коректан. Она има своје право законом зајемчено, и тог права ће се држати. Какво је то право, то ћемо ускоро донети.

ПОДЛИСТАК.

Како да се чувамо и бранимо од шарлаха.

(Предавање дра Александра Коде, изговорено у Новом Саду у великој дворани хотела Мајера у недељу 8. (22.) новембра о. г.)

Тамо амо прошла је већ година дана, како у нашој вароши влада редња од шарлаха и на супрот свима мерама, које се употребљавају, не може да се угуши. Један од главнијих узрока, што редња не престаје, то је, што многи не познају нарав и природу болести. А то је основа целе обране. С тога ћу се потрудити, да вам у овом мом предавању што јасније прикажем слику те болести.

Шарлах је прилепљива болест. Она најрадије наилази на децу и младалачки узраст, али се јавља и код одраслих. Болесниково испарење, његове изметине, а особито перути су кужне. С тога није само болесник кужан, него и све особе и ствари, које са таквим болесником долазе у додир. Шарлах се јавља обично 4.—7. дан од дана кад се окужи и то са јаком грозницом, која почиње са тресавицом и бљувањем. Болесници се понајпре туже, да им је тешко гутати, јер им отеку крајници. Наскоро затим почне се преко целога тела почев од врата ширити неко црвенило, те кожа изгледа као скрлет; отуда јој име скрлет или шарлах. После неколико дана почне црвен бледити, а у исти мах, кад хоће да се на добро окрене, устукне и грозница. Најпосле почне се кожа перутати и то траје обично 4—6 недеља. За то време може отров, који је у крви, ма на ком месту тела избити. Најрадије тражи извесне делове тела. Тако на пример врат; изнутра се показује у виду дифтерије, а споља напада на жљезде око вилица које често отекну и провале се Често избије у једном или другом или у оба два увета, те процуре; или се лати зглобова, па ови редом отекну, јако болу, а кад-кад се и провале. Најрађе иде на бубреге, особито кад се болесник не чува, па кад назебе или противно једе и пије. То се позна по томе, што поднадуне лице или која рука или нога, или се баш развије права водена болест. Имаде таквих лаких случајева, које ни родитељи не примете, па с тога не дођу ни до знања власти, а то су баш они болесници, који највише распростиру болест, јер док се случајно не наиђе на њих, они су већ силне своје другове окужили.

Шарлах ваља увек сматрати као озбиљну болест, јер је где када већ за првих дана смртна, а неки пут је опет опасна с оних појава, што је прате или што се на њу надовезују. Због тих опасности требало би, да сваког болесника од шарлаха лекар посматра и лечи. Најбоље је да болесник неколико недеља проведе у постељи, где је једнака топлота. Соба се може ветрити, само се том приликом мора пазити, да болесник не назебе. Тако исто треба болесника чисто држати и пресвлачити, а кад се стане перутати, што чешће купати. Кад болесника не чувају па назебе, или једе и пије што није за њега, развију се накнадно разне болести, које често постају узрок каснијем опадању или баш и смрти иако су се јавиле иза лаког случаја шарлаха. Тако знам, да многи дају деци да пију шафран потопљен у ракији. То не да није лек за болесника од шарлаха, већ је прави отров за њега, јер проузрокује запаљење у бубрезима и водену болест и код таквог болесника, код кога иначе не би наступило. Многи смртни случајеви иза шарлаха код нашег света, могу се приписати давању тога т. зв. лека од богиња. Зато ко воли своје дете, неће му нипошто давати, да пије ракије, нити чисте нити са потопљеним шафраном, већ само млека и јела са млеком.

Кад лечимо и негујемо болесника од шарлаха док болест траје, онда смо дужност нашу према њему учинили. Али то није доста. Како је шарлах прилепчиве природе и може лако и да се пренесе на друге то имамо још и обавезе наспрам других. Морамо све и сва учинити, да болест не пређе на другог па да не зарађа по сокаци, по фртаљи и по целој вароши. Ту ћемо циљ постићи, кад се држимо ових

Анексија Босне и Херцеговине
и
независна Бугарска.

Страх на бечкој и будипештанској берзи.

Јуче се пронела вест да је једна чета од 30 четника из Србије упала у Босну. Због тога а у вези са општим несигурним стањем наступила је на будимпештанској и аустријској берзи такав страх, да су папири падали нагло, као никад за последњих 25 година. Баш главни папири, аустријски и угарске кредитне акције пали су са 10 круна Неки папири и са 12 круна. И то за неколико тренутака. На будимпештанској берзи су толико изгубили главу, да је чак министар председник оповргао вест о упаду у Босну и умирио берзу иначе се не зна шта би било И у Немачкој и другде пали су наши папири, а пашће и више кад виде, како наша берза нема поверења у нашу ствар и сама не верује у успех, кад код прве незгодне вести пада у очајање.

Какво је данас стање.

„Нова Слободна Преса“ доноси како се и дипломатски и војни кругови слажу у томе, да стање још није тако судбоносно Све зависи од исхода преговора између Русије и Аустро-Угарске у погледу програма међународне конференције. Ти преговори нису довели још до споразума, но они ће бити продужени, а дипломатски бечки кругови се надају, да ће се на крају у пркос нападаја енглеске штампе руски и аустро-угарски двор сложити у питању реченог програма. Наравно да ће дотле проћи још једно извесно време, но баш због опште запетости на Балкану пожуриће се са том ствари. — Вести о упадима српских чета нису истините, јер од тог времена, од како је та вест поникла, протекло је већ осам дана, а званични кругови ништа о том недобише. — Бечки дипломатски кругови су уверења, да је и у Србији и у Црној Гори стишало се мало, и да ће обе ове државе сачекати, да виде шта ће бити са међународном конференцијом и шта ће решити. Бечки дипломатски кругови држе још, да она туча између немачких и талијанских ђака на бечком универзитету, неће пореметити савезничке односе између Аустроугарске и Италије. О одласку аустроугарског посланика Палавичинија из Цариграда, дипломатски бечки кругови веле, да није искључена још могућност да дође до преговора између Аустроугарске и Турске и Палавичини да остане у Цариграду. — Даље истичу како се преговори између Аустрије и Русије воде строго поверљиво и ни једну силу неизвештавају о току тих преговора.

Бојкот аустријске робе у Турској.

Због бојкота аустријске робе у Турској између Аустроугарске и Турске наступели су јако затегнути односи Аустроугарски велики посланик у Цариграду Палавичини напустио је Цариград. У бечким дипломатским круговима су уверења, да и састанак европске конференције зависи сада од односа Аустроугарске према Турској. Кажу, тешкоће између Аустроугарске и Русије ће се лакше отклонити него тешкоће између Аустроугарске и Турске. Држе, да Енглеска наговара Младотурке, да подржавају бојкот против аустријске робе. Некоје велике силе, које желе да се конференција што пре састане, саветовале су порти, да стане на пут бојкоту. Осим Немачке, кажу, да је то учинила Француска, па чак и Русија. У Бечу мисле, да Аустроугарска има права, да тражи од турске владе, да стане на пут бојкоту, бар толико, колико је у стању то да учини Уверили су се, да и турски чиновници потпомажу бојкот, а овима тек турска влада може то забранити. О одласку посланика Палавичинија кажу, да је отишао на допуст, али је то уједно и протест Аустроугарске против званичне Турске ради њеног држања у покрету бојкота. Услед бојкота прекинути су и преговори између Аустроугарске и Турске и нема изгледа, да ће се уско о наставити. Шта више изгледи су да може доћи и до прекида дипломатских односа између Аустроугарске и Турске. У Берлину се ипак надају, да неће до тога доћи.

Вести о рату.

„Мађарорсаг“ доноси, како је заповедник будимпештанског војног кора, барон Цибулка, изјавио пред више официра, да стојимо на прагу рата и да сваког тренутка може доћи до судара. Рекао је и то, како жали, што је већ скинут понтонски мост између Новог Сада и Петроварадина, те је сада отежан пренос хране из Новог Сада у Петроварадин, ако би дошло до рата.

Исти лист доноси, како је „Дељи Кроника“ добила вест из Милана, да је рат неизбежив. У Милану журно преустројавају „Црвени Крст“.

„Мађарорсаг“ јавља још и то, како лондонски листови имају вест из Београда, да је између Турске и Србије склопљен савез за одбрану и да је уговор о томе већ потписан. Исти лист јавља, да је Аустроугарска много раније упозорила Турску, ако се такав савез склопи, да ће то сматрати за узрок рата.

Припреме Аустроугарске.

„Мађарорсаг“ јавља, како је управа угарских државних железница наредила, да на железничкој прузи Будимпешта-Земун на три велике станице буде увек у приправности по хиљаду вагона угља на свакој станици, за случај мобилизације. Међу тима станицама је и Цеглид — „Мађарорсаг“ има брзојав из Левоче, да су број војника левочког 85 пешачког пука повисили, колико је то прописано за рат. Трећи батаљон тога пука, отприлике се дам стотина људи, иде 3. децембра по н. у Босну у Вишеград, да појача тамошњу посаду. Ерзац резервисте тог пука позване су за 2. децембар п. н.

Турска и анексија.

Цариградски лист „Турска“ пише, да је Турска вољна признати анексију Босне и Херцеговине, ако јој Аустроугарска даде за то отштете у новцу Младотурци су међутим за рат.

Спремање Русије.

Лондонски лист „Дељи Мељ“ има извештај из Петрограда, како је домобрански одбор руске думе имао тајну седницу На тој седници руски војни министар тражио је изванредан кредит, да се у Западној Русији направе путеви, важни за војне спреме, нарочито они који воде према Немачкој и Аустроугарској Министар пак ратне мрнарице тражио је такође знатне своте ради утврђења тврђава на Источном Мору.

Политички преглед.

Талијани и Немци. Услед познате туче на бечком универзитету и пристрасног држања полиције, талијански посланици аустријског сабора барон Малфати и др. Конци протестовали су код министра председника. Нагласили су нарочито како се цела ствар износи од стране власти неистинито и хоће да цела одговорност односно кривица баци се само на Талијане. Министар председник Бинерт обећао је, да ће се побринути, да се истрага непристрасно спроведе, без обзира на народност ђака који су учествовали у тучи У министарству просвете протестовали су што владини органи, још док је истрага у току, осуђују већ талијанске ђаке и тврде, да су само талијански ђаци пуцали. — Но да то није истина, најбољи је доказ, што је и више талијанских ђака рањено из револвера, а то без сумње доказује, да су и немачки ђаци пуцали Изгледа, као да органи власти одобравају, што је далеко надмоћан број немачких ђака хтео батинама да испребија далеко слабији број талијанских ђака. Талијански посланици поднели су интерпелацију. У њој питају, како мисли влада да оправда насилно и незаконито поступање власти према талијанским ђацима и хоће ли настојати, да се

правила: 1) да сваки случај болести одма пријавимо; 2) да болесника одма одвојимо од здравих и 3) да кужне клице уништимо дезинфекцијом, кад болест ма на коју страну престане.

Чим се разболи когод, најпрече је, да се то ни пошто не таји. Кућни старешина треба да то јави својој власти, не би ли се нашло помоћи за болесника, а одбране за здраве. Не треба чекати да буде опасно, па онда тек звати лекара, или што је још горе, само због бојазни од „штрофа“ пријављивати болесника лекару, јер таква помоћ обично доцкан дође, а чекање међутим многим другим може да нахуди. Кад можемо плаћати чувара, да нам даде знак, кад гдегод у вароши избије ватра, зашто не бисмо били сами чувари себи и својима од такве напасти као што је шарлах, који нам односи оно, што се више никада не да вратити.

Већ сам споменуо, да је болесник од шарлаха опасан и по друге. Зато га треба што пре оделити од здравих. Али не само док прва ватра не пређе, него за цело време болести, дакле кроз 5—6 недеља. Најбоље је за такву прилику изабрати какву собу или одају на страни. Зато се бира на страни, да други не морају крај болесника пролазити. Болесник не сме устајати, па по кући и двориштy ходати, баш ни ради нужде.

Исто је тако опасно преносити болесника сваки час с једног места на друго. Што ће болеснику у болести требати, ваља спремити и у собу унети, да се после не мора често излазити и улазити; штогод му неће требати нека се изнесе, док још није ушао у своју собу. Најбоље је, да болесник и дворишта имају све своје и да је све одељено од здравих. У болесничку собу непушта се нико други, до онај, који служи око болесника. Кад се у крај болесника измени цео сокак или по вароши није чудо ако букне зараза на више страна. Ни здрави из такове куће у којој има болесник од шарлаха, не треба да иду другима, особито не тамо, где се састаје много друштва, наиме деце. И дворишта треба, да се чува. Све да и не захвати сама болест може је међу друге унети. Когод је око болесника, мора се чисто држати, као и болесник; нека се често пере и превлачи, особито ако га је болесник загадио. Најбоље је да се дворишта што мање састаје са здравима укућанима. Да се болест стварима или другим чим не пренесе, ваља све што од болесника долази, одмах тако спремити, да не дође до здравих. Угађене ствари од болесника и од дворište не мешају се и не перу се са другима а изметине од болесника нека се не просипају на места куд се пролази. Перути је најбоље скупити у хартију и сагорети.

Из свега овога види се, како је тешко одвојити и одвојено држати болесника, код куће тако, да за цело време болести ни посредно ни непосредно не дође у додир са другима. С тога има по већим местима за то удешене зграде у које се смештају сви без разлике болесници, који пате од прилепчиве болести као што су богиње и шарлах. У такву болницу може сваки без бриге дати и свога најрођенијега, јер је ту под сталним надзором лекарским, имаде добру и прописану негу а за јело и пиће само оно, што је за његову болест најбоље.

Ко смести болесника у такву болницу, не само де нема код куће кубуре и неприлике, него му кућа остаје чиста па је тиме допринео, да се болест даље не разпростире. И наша варош је удесила за болеснике од шарлаха сиротињску кућу у којој су већ многи лечени и излечени. То је само за нужду, а док се сазида нова болница, биће и згодније зграде за прилепчиве болеснике. Али то морам нагласити да је од болесника у болници много већи део оздравио, него од оних који се по кућама лече.

Кад пређе болест, преостаје нам још, да кужне клице уништимо. Пре свега гледаћемо, да болесника доведемо у ред. С тога ћемо га више пута окупати, све дотле, догод му кожа не буде глатка чиста, као што је била пре болести. Затим ћемо га пресвући од главе до пете у чисто рубље и одело, па онда га тек пустити међу здраве; а оно одело, које је имао на себи о-

ухапшени ђаци талијански што пре пусте на слободу и отуд бране? Хоће ли пора дити да се истрага праведно и непристра сно води и спречи да сама власт не утиче на ток истраге? Хоће ли што пре ре шити питање талијанског универзитета? У Трсту Горици, Каподистрији и другим местима поновиле су се демонстрације у ко рист талијанских ђака. У свима већим местима Италије дошло је до бурних де монстрација. У Риму су ђаци са грађанством у два маха пробили поли цијски кордон и продрли пред аустроугарско посланство, ту бурно демонстри рали против Аустрије. Неко је кромпиром, у коме је била забодена лојана свећа, разбио прозор на посланству. Војска је до шла и цео простор око посланства посела. Цео Рим скоро је поседнут војском као у опсадном стању. Аустро угарски посланик гроф Лидов био је код талијанског мини стра спољних послова и дуго с њим раз говарао Одатле се одвезао министру председнику Кола његова непрестано су пра тили осам полицаја на точку. У Риму, па и у целој Италији огорчење против Немаца, односно Аустри е врло је велико.

Аустријске социјал-демократе и анексија. Савез аустријских социјал демократа решио је, да социјал-демократски посланици на царевинском већу интерпелишу аустријску владу у ствари анексије Босне и Херцеговине У интерпелаци и изнеће, како одобравају анексију Босне и Херцеговине, само траже да се потисне поповштина ка толицизам, а даде што демократскији устав. С друге стране изнеће своје страховање због бојкота аустријске робе у Турској, који је изазван анексијом, а чије се последице већ опажају у Аустрији. Услед бојкота аустријске робе прети опасност хиљадама радника, да буду отпуштени из творница. Уједно изнеће и своје страховање од рата, који се може излећи услед анексије Аустријске социјалисте одобравају дакле политику бечке дипломације у погледу анексије Босне и Херцеговине, само се боје бојкота и рата. На длаку исто, као и велике капиталисте Такав је аустријски социјал демократизам.

Политичка криза у Аустрији. Аустријски министар-председник Бинерт саветовао се са вођама немачке слободоумне странке, немачких хришћанских социјалиста и вођама Чеха и Пољака. Умолио их је да заједмче, да ће у аустријском сабору без претресања у одборима бити примљене препне државне потребе, и то анексија и привремени прорачун. Како је за тај предлог потребна већина од две трећине, то да пораде, да се то изведе. Уједно је саопштио да су социјалисте већ поднеле протест, да се ти предлози препно решавају. Настала је тада расправа. Немачки либерали, немачке хришћанске социјалисте и Пољаци пристали су начелно на предлог Бинертов, под условом наравно, ако и њихове странке на то пристану. Немачки радикали и Чеси нису пристали Нарочито су Чеси у погледу анексије Босне и Херцеговине изнели своје примедбе и приговоре.

Вести из места и са стране.

Босански католици у Бечу.

Босански католици под вођством бискупа Штадлера отишли су у Беч, да изјаве своју радост, што је Босна и Херцеговина анектирана Аустроугарској. То католичко изасланство било је јуче у бечком магистрату, где га је примио бечки градоначелник Луегер. Поздравио га бискуп Штадлер, на што му је Луегер захвалио и уздизао природне лепоте Босне и Херцеговине „Данас су те земље,“ рекао је Луегер у своме говору, „у нашим рукама и ми ћемо их задржати, ако устреба и гвозденом руком.“ Затим је био свечан ручак у дворани магистратској у почаст гостима. Луегер је здравио краљу, Штадлер Луегеру, а министар Бурјан изразио је наду, да ће Босњаци бити задовољни са дочеком у Бечу. Говорио је неки католик из Херцеговине, Томашевић. Он је рекао, како се он и његови земљаци, Хрвати, радују, што су се сјединили са Аустријом. Своју пак здравицу завршио је речма: Живео наш хрватски краљ!

Разбојништво у возу

Из Трста телеграфишу: Чим је стигао овамо бечки поштански воз, позоришни агенат Емил Ковач пријавио је полицији три младића, једног каменоресца, једног адвокатског писара и једног радника, који су у возу, између станице Св Петра и Набревине, отели једној сељанци више стотина круна у готову Како су ови железнички разбојници били наоружани, нико од путника, који су се налазили у истом одељку, није се усуђивао да их нападне.

Ухваћени разбојници из почетка су одрицали дело, али доцније, кад је код њих нађен отети новац, све су признали. Они су предани суду.

Мачке и куга

Мачке су пре неколико стотина година биле на великој цени Свака домаћица је држала по више мачака, као што данас неке госпе држе пудлице Но мачке су корисније од пудлица. Енглески лечник Бухнан тврди, да мачке спречавају кугу и ширење исте. — Некад су мислили да је то само случајно, да нема куге где има мачке, но данас је то доказана ствар. Тако је н. пр. у месту Дабаба беснила је куга, јер је у целом месту било само девет мачака, а у околним селима није било ни једног случаја куге, јер су у околним местима држали сви становници мачке. — Бухнан је и у многим другим местима дошао до сличних резултата. Тако међу мухамеданцима, вели, ретко бесни куга, јер исти држе многе мачке. Ово је лако разумљиво Наиме позната је ствар да кугу шире пацови и бухе које се на пацовима налазе. Мачке већином хватају пацове те их тамане, и тако спречавају ширење опасне болести.

Избор старатеља српске велике гимназије новосадске.

Јуче смо пропустили изнети, да је скупштина српске православне црквено-школске општине у јучерањој седници својој обавила и избор тројице старатеља за српску велику гимназију новосадску Председништво патроната кандидовало је на сва три места, за свако има да кандидује тројицу, наизменце пет лица. Скупштина је једногласно изабрала Јову Јерковића, Стевана Славнића и Јоцу Деру.

Железничка пруга Петроварадин — Беочин.

Нова железничка пруга Петроварадин—Беочин, отвориће се и предати промету 1. децембра по новом календару ове године Први воз поћи ће из Петроварадина тог дана На тај воз може се укрцати и у Новом Саду у $^3/_4$ 9 сати пре подне.

Љубоморна баба.

Ових дана се у месту Гудинцима догодио један доста необичан случај. Исти је у толико необичнији, што је јунакиња истог једна седамдесетогодишња баба, која је хтела из љубоморе заклати свога деду. Наиме у Гудинцима живи неки Фрања Кадић на кога је његова жена Мара сумњала да води љубав са једном другом бабом. Баба Мара је мислила дуго како да се освети деда Фрањи и напослетку одлучи да га закоље. 18. овог месеца је Кадић намеравао да закоље свиње те је дао ножеве наоштрити, те не мислећи зла остави исте на сто Око четир сата ушуња се у дедину собу љубоморна баба Мара, те при чкиљењу лампе покуша да деда Фрању ножем смакне. Кад је Фрања опазио да му нож прелази преко врата, пробуди се и почне викати На вику Кадићеву дође његов сусед Сима Кадић, те деда Фрању од смрти спасе. Фрања је своме спаситељу живота изјавио још и то, да је његова жена покушала још пре четрнаест дана такође да га убије, те га је ножем ровашила по лицу и уху. Но он није хтео од срамоте да пријављује ову ствар полицији мислећи, да ће се Мара опаметити. Но да би био од ње сигуран, наредио је да она спава у кухињи, но она се ипак у његову собу увукла и поново убиство покушала. Љубоморна баба је ухапшена и предана суду.

„Велико-српска пропаганда“.

У Загребу је 25. о м полиција је држала преметачину у друштву „Српском Соколу“. Преметачина стоји у свези са „велико-српском пропагандом“ и трајала је више него два сахата.

Брзојави „Застави“

Стигли 14. новембра.

Угарски сабор.

Будимпешта. Продужена је расправа о прорачуну. Ото Сиклаји. говори за прорачун

У подне је отпочела седница горњег дома.

Последња претња.

Цариград. Аустро угарски посланик у Турској предао је порти последњу претњу. Ако и то непомогне, онда ће он — отпутовати на допуст.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад, 14. новембра 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 24 к 80 до 25 к — п	сва ова 100 кила
Пшеница нова 24 к 20 п до 24 к 40 п.	
Пшеница средња 23 к 60 п до 23 к 80 п.	
Пшеница лакша 22 к 40 п до 22 к 80 п.	
Наполица нова 22 к 20 п до 22 к. 40 п	
Јечам нови 15 к 20 п до 15 к 40 п.	
Зоб нова 15 к 60 п до 16 к — п.	
Кукуруз у зрну нов 13 к 20 п до 13 к 40 п.	
Кукуруз у клипу нов 9 к 20 п до 9 к 60 п.	
Маст 132 к п до — к — п.	
Сланина 132 к — п до — к — п.	
Сланина пољена 132 к — п до — к п.	
Свињи угојени тешки 80 до 84 п.	кила
Свињи средњи . . . 76 до 80 п.	
Свињи лаки . . . . 72 до 76 п.	
Теоци 88—92 по кили.	
Овци пар 24—30— кр.	
Јагњци 12—20 пар.	

Стање воде под Новим Садом.

13. новембра било је	0·15
14. новембра било је	0·15

ставићемо у соби, да се изкади са другим стварима заједно. Ствари, које немају велике вредности најбоље је спалити и смет се из болесничке собе сваки пут спаљује. Оно што је за прање, треба прво натопити у цеђу или сапуници, па тек онда дати на прање. Зато је најбоље, да већ у болесничкој соби стоји повелик суд са таквим раствором, како би био одма при руци. И изметине болесникове се хватају у какав суд, у њему се натопи све што од болесника одиђе, па се тек онда може изнети и просути. Што се не може квасити и натопити, оно се од клица очисти кађењем. Код нас се кади формалином. Формалин се увуче у ствари у зидове и патос (под) и убије клице, а ствари се при томе ништа не кваре. После кађења треба собу чешће ветрити, особито кад је сунце. Кад се болест рђаво сврши, треба пазити на мртво тело, да не разпростире болест. Мртво тело се не преноси у другу собу, него остаје где је боловало. Здрави не би требало да приступају кужном мртвацу и да га љубе, деца никако. Погреби нека су што простији. Тек они, који су при том најнужнији нека су ту. Деца не треба никако да прате. У цркву се не носи, него се бира најкраћи пут на гробље. Мртвачка кола морају се очистити а соба иза мртваца, добро искадити и очистити.

Сваки чува и брани себе и своје од болести, а за све се брине власт. Она тражи да јој се сваки болесник пријави, да може наредити, како ће се одвојити од здравих. Кужне куће обележи црвеним цедуљама, те не треба скидати. Та цедуља није жиг, већ опомена за друге да неиду унутра и да не развуку болест по вароши. Таке опомене мење власт и другом приликом, где је каква опасност н. пр. забрањује пушење читамо на таблици где се лако ватра може да излеже, неда јако терати преко опасних места па истакне цедуљу лагано возити и т. д. Власт пази да се око болесника и самртника онако ради, као што је прописано, брине се за дезинфекцију, забрањује деци из окужене породице похађати школу ако је међу школском децом много болесника, затвара школу. Сиротима пружа лекарску помоћ и лекове задавa, надгледа чистоћу свугде и на сваком месту. Ко не слуша наредбе тог укори и казни. Тако има сваки поједини своје место и задаћу при одбрани од шарлаха и кад сваки ту своју задаћу тачно врши. онда не може болест напредовати. Ко је до сада своју дужност испуњавао, нека је ни сада не пренебрегава, а ко није чинио, што се од њега тражи нека се поправи и прионе око своје дужности, јер још није доцкан. Уверен сам, да ће тако у нашој вароши за најкраће време престати редња од шарлаха.

Госпојица СОФИЈА ОСТОЈИЋ
из Ковина
Госп. ПЕРА ПОПОВИЋ
трговац из Неузине
1533 1—1 верени.

На знање.

Част ми је поштованој публици ставити до знања, да у **Новом Саду, главна улица бр. 29.** од **1. јануара 1909. год.** отварам своју

банкарско-комисионарну радњу
са
заводом за намештање млађих.

Набављам брзо и сигурно **зајмове** на непокретнине из више већих завода, а стојим у свези и са већим српским заводима и то при грунтовном укњижењу на I и II. место уз камату од $5^1/_2$ - 6 - $6^1/_2$. Награда ће ми се исплаћивати тек по спроведеном зајму.

Посредујем при **куповању и продавању земаља**, кућа и др.

На моме стовариштy находе се у свако доба све врсте **дрва** и **угља** за гориво најбоље каквоће по најумеренијој цени

Продајем све врсте **лозова, сређака** и уопће **вредносних папира.**

Тачно и савесно обављам и све остале врсте банкарско-комисионарних послова.

У моме заводу за намештање млађих моћи ће се п. г. г. хотелијери гостионичари и кавеције, као и приватници у свако д ба снабдети главним келнерим , келнерима, собарицама, кухарицама, домарима, чељадима и т. д. А исти посредовањем мога завода моћи ће свагда доћи до места и службе.

Обећавајући, да ћу жељама и поруџбинама пошт. грађанства свагда одговорити тачно, савесно, слободно и брзо, молим, да ме као младог Србина потпомогне својим обилатим поруџбинама у овом моме подузећу.

С особитим поштовањем

1537 1—6 **Светозар М. Косовац**

ПРОДАЈЕМ ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ
34 ланца 160□
добро ораће комасиране земље

у једном ком ду у ковиљ-сентиванском атару, између Сентивана и Ђурђева нуз друм Половина је засејана житом а половина остаје под кукуруз, или зоб. На средини земље има и зграде, салаш са две собе, кујна, две штал-, две шупе, један чардак за кукуруз од 5 фати Даље двоја кола, два коња један сersам за двопрежна кола, једна сејачица, једна крњача и сечка, један ваљак, два плуга и је ан за копање кукуруза.

15 5 1 1 **Јоца Ћурчић**
у Шајкаш-Сентивану.

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО
задруге економа
у Сремским Карловцима
тражи
ПУТНИКЕ

као и чиновнике за организацију завода са **ФИКС-ПЛАТОМ**. Распитати се може код главног горе реченог **заступства**, које се налази у дому **Српских народних фондова у Срем. Карловцима**, сваки дан од 10 сати пре подне, до 3 сата после подне

1 55 1—3

ТРАЖИМ
за свој старо реномирани
„Хотел Загреб“ у Доњем Михољцу
ваљаног хотелијера.

Хотел који је пре био свратиште гости оница, на добром месту најживљег друма **новосазидан**, а путничке собе на спрату сасвим ново-удешене.

Нуди ци нека се такови јаве, који су вични том послу, а говоре српско хрватски, немачки и мађарски и нека пошаљу своје понуде са ознаком старости, породичног стања и досадањег деловања на власника хотела

1487 4—4 **Gabor Kohn-a**
Доњи Михољац (Славонија).

ОГЛАС.

Из слободне руке продаје се у **Крушедолу**

салаш

од 18 кат јутара комасиране земље прве класе и **2 јутра ливаде** на вечито или у закуп на 10 година. У непосредној близини пашњак и вода.

Упитати код властника

Васе Александровића
гостионичара
1444 6 6 **у Крушедолу.**

Јавна захвалност.

Потписани овим изричемо јавно захвалност господину *Кости Рајковићу*, оснивачу и управитељу **„За друге за узајамно осигурање мираза“** *у Митровици*, који нам је у име задруге исплатио осигурани мираз, те препоручујемо ту задругу свима, који себи или својој деци мираз осигурати желе.

Мираз се постизава после навршења једне године дана.

Проспект задружних правила шаље задруга на захтев свакоме бесплатно.

Живан Лазић, ратар из Кувеждина; *Иван Ведриш* из Новиграда; *Јозеф Торгл* и *Ержа Дукић* супрузи; *Лаза Обрадов* и *Марија Десимировић*, супрузи, сви из Шајкаш Сентивана; *Милош Рунић*, трговац из Сентомаша; *Јелена Боржак*; *Гавра Шијак*; *Мицика Баришић* сви из Митровице.

1523 2—3

ТРГОВИНА
МЕШОВИТОМ РОБОМ И ЗЕМАЉСКИМ ПРОИЗВОДИМА
и гостионица
у великом и живом месту,

крај железничке пруге у Славонији; у општини је 5000 душа, а само три трговине,

НА ПРОДАЈУ ЈЕ

услед фамилијарних околности.

Млад и честит човек, који је уз то хрватско-угарски држављанин, те има квалификацију за дозволу точења пића, имао би лепу будућност.

Потребно је 3—4000 круна.

Упитати у администрацији овог листа под знаком „ДОБРА СТВАР“. 1513 2—3

ШТАМПАРИЈА
Ђорђа Петровића
у Руми

треба једног **слово-слагача** и једног **књиговезачког момка**, старији раденици. Ступање одма. 1514 2—3

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
ЈОВАНА ПОПОВИЋА
У ПАНЧЕВУ

потребује јодног **комптоаристу** и једног старијег **помоћника**, који осим српски, мађарски и немачки говоре.

Комптоариста исте струке има првенство. 1531 1—2

ИМА ЈОШ УВЕК
НАЈЈЕФТИНИЈЕ ПЕНЕ, РАЗНЕ РОБЕ У ТРГОВИНИ МУШКЕ И ЖЕНСКЕ МОДЕ
ДУШАНА С. МОНАШЕВИЋА
код „Златне кугле“ у ћурчијској улици број 23.

најпризнатији фабриканти разних шешира и цилиндера као **Borsalino G. B., Hückel, Pichler, Böhm**, све врсте капа за господу, госпође и децу, трико рубља (дуксера) вуненог правог и памучног, белог рубља за дарове мушког, невестама за опреме женског, венаца и велова за невесте, накита за женске тоалете, рукавица, чарапа, мидера, џепница, кишобрана, ручних радова, кармен штраус и империал фулова, штраус боара, свилених и других жипона, шалова, гиртлова, путничких торби и кофера, парфимерие сапуна и т. д и т. д 775 25—

Правих руских и американских каљача.

НОВО ОТВОРЕНА СРПСКА
ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА И ПЛАТНА ТРГОВИНА
ПОПОВА И ПЕТРОВИЋА
у Новом Саду главна улица број 27. у кући г. Љубе Стефановића

препоручује п. публики из места и околине своје богато стовариште са **новом и фришком** робом у:

Женским штофовима за костиме, хаљине и блузе, **свиле** за хаљине, блузе у свим бојама и цени, **платна и шифона** у свим ширинама, квалитету и цени, **пошхета фланела, батиста, сагена свилених, вунени и штрикани марама**, као и сву робу спадајућу у ову струку.

Као почетници, Срби, обраћамо се нарочито поштованој српској публици, да нас у нашем почетку потпомогну и својом обилном посетом одликују, а ми ћемо се увек и свагда трудити, да наше поштоване муштерије како **ценом тако и послугом у сваком погледу задовољимо.**

Молимо да се свако лично о нашој солидној послузи и јефтиној цени осведочи.

С поштовањем

1432 8 0 **Попов и Петровић.**

Гром есенције
најбоља и најјача
80 %
Сирупа
Kisber-ског
:АРАХИДЕ:
Брашно,
Шећер,
Каву,

На велико
и
:на мало:

:: САПУНА ::
Шихтовог
:: све врсте ::
Хромпир шећера
: Marosvásáhely :
:: ПИРИНАЦ ::
Зејтин,
Свеће,
Бадем,

и сву осталу робу нуде по најумеренијој цени
Петровић и Поповић
трговина спецераја и деликатеса
код „Црног Кера“ 347 25
ћошак главне и лебарске улице.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.